

Sanat E itiminde Sürdürülebilirlik ve Çevre E itimi Üzerine Bir Çalı ma¹

Nuray MAMUR²

Geli Tarihi: 2017-05-23

Kabul Tarihi: 2017-11-01

Öz

Bu ara tırmada sanat yoluyla çocukların kendilerini, toplumsal çevreyi ve do ayı ke fetmelerini sa lamaya dönük etkinlikler sürdürülebilirlik temelinde geli tirilmi ve geli tirilen etkinliklerin çocuklara katkısını incelemek amaçlanmı tır. Ara tırmanın katılımcıları 11 ilkokul 4. sınıf ö rencisi ve 9 ortaokul 5. Sınıf ö rencisi olmak üzere 10-11 ya gurubu toplam 20 ö rencidir. Ara tırma verileri her etkinlikten sonra ö rencilerin doldurdu u öz de erlendirme yazıları ve süreç de erlendirme formuyla toplanmı , içerik analizi ile çözümlenmi tir. Ara tırma bulguları sürdürülebilir geli im temelli sanat etkinliklerinin; sanat ve bilim, sanat ve do a arasındaki kar ılıklı etkile imi anlama, atık malzemelerin yeniden ve estetik bir biçimde de erlendirilmesi ve çevresel bozulmaya dair farkındalı ı artırdı ını göstermi tir. Ara tırma sonunda sürdürülebilir sanat etkinliklerinin çevre üzerine yeni fikirlerin ve de erlerin ke fedilmesi konusunda ö rencilere katkı sa ladı ı görülmü tür.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir geli im, Sürdürülebilir gelecek, Ekolojik Ayak izi, Ekoloji temelli sanat e itimi, Görsel sanatlar e itimi

¹ Bu araştırma 20-22 Nisan 2017 tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi'nde düzenlenen Pamukkale Üniversitesi 1. Uluslararası Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Denizli, nmamur@pau.edu.tr

A Study on Sustainability and Environmental Education in Art Education

Submitted by 2017-05-23

Accepted by 2017-11-01

Abstract

In this study, activities that aim children to discover themselves, social environment and environment through art were developed based upon sustainability and it was aimed to figure out the effects of these activities on children. There were 20 students between the ages of 10-11 in the study. 11 of the participants were 4th grade students and 9 of them were 5th grade students. Research data were collected by self-assessment essays written by students and process evaluation forms filled by the students after each activity and analyzed by content analysis. Research findings showed that sustainable development based on art activities, increased the understanding of the interactions between art and science, art and nature, recycling waste materials in a new and aesthetic way; and environmental deterioration awareness. As a result of the study, it was observed that sustainable art activities contribute to students in terms of creating new ideas and realizing the value of nature.

Keywords: Sustainable development, Sustainable future, Ecology based art education, The ecological footprint, Visual arts education

Giri

Dünyanın sağlıklı olmasını tehdit eden çevresel sorunların kapsamı gün geçtikçe artıyor. İnsanın doğaya üzerindeki geri döndürülemez tahribatı doğal kaynakların tükenmesi, buzulların erimesi, içme suyu kaynaklarının kirlenmesi, deniz seviyesinin yükselmesi, ekosistemde aksamalar ve yeni hastalıklar gibi pek çok sorunu beraberinde getirmiştir. 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısından itibaren fark edilmeye başlayan bu tahribata yönelik önlemler ancak 1970'lerden sonra çok boyutlu olarak tartışılmaya başlanmıştır. Çevre, toplum ve ekonomi ekseninde sürdürülebilir bir yolla doğaya ya da yaşamı örenme kültürel bir sorumluluk olarak daha fazla vurgulanır hale gelmiştir. Dolayısıyla son yıllarda sürdürülebilirlik gelecek, üzerine düşünme biçimi olarak Birleşmiş Milletlerin kapsayıcı bir paradigması haline gelmiştir (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, [UNESCO], 2012).

Sürdürülebilirlik “zaman içinde muhafaza edilebilir olan” (Heinberg, 2016, s.27) ya da “sürekliliği” ifade eden bir kavram olarak son yıllarda sıklıkla karşımıza çıkmaya başlamıştır. Günümüzde yeni bir kavram gibi algılsa da Heisberg'e (2016) göre eski devirlerin ve yerli halkların birçokunun geleneğinde bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler sürdürülebilirliği dünyanın daha fazla sürdürülebilir kılınması için uzun soluklu bir amaç olarak görmektedir.

“Sürdürülebilirlik”, gelişim kavramı ile birlikte ise çoklulukla gelişim olarak zihinde belirmektedir. Yani sürdürülebilir gelişim olması için ilerici olumlu bir gelişimin olması beklenmektedir. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 tarihli “Ortak Geleceğimiz” (Brundtland report) raporunda “Sürdürülebilir Gelişim” “mevcut kuşakların ihtiyaçlarını gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilirliklerini riske atmadan temin eden” bir kalkınma tarzı olarak tanımlanmıştır. Günümüzde “Sürdürülebilir Gelişim ya da Kalkınma” sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir üretim ve tüketim, sürdürülebilir eğitim, sürdürülebilir demokratik toplum, sürdürülebilir tasarım gibi içine pek çok olguyu alan geniş bir yelpazede ele alınmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınma insanların doğayla uyumlu, sağlıklı ve verimli bir hayatı hak etmesi üzerine kuruludur. Birleşmiş Milletler sürdürülebilir kalkınmayı “Toplum”, “Çevre” ve “Ekonomi” boyutlarının birbirinin içine geçtiği çemberin kesişme alanı olarak görselleştirmiştir (The United Nations Economic Commission for Europe, 2009). Bunun anlamı en basit örneğiyle şudur: Müreffeh bir toplum olabilme ya da toplumdaki yaşam kalitesini yükseltme; sağlıklı ve güvenilir yiyecek, su tüketimi ile temiz hava solumayı

gerektirir. Bu da ancak sağlıklı bir çevreyle mümkündür. Yani çevreyi koruma, sürdürülebilir kalkınma sürecinin önemli bir parçasıdır ve ondan insanın yalıtılması dü ünülemez.

Ancak sürdürülebilirlik paradigması içinde çevreyi koruma ve iyile tirme dı ında temel özgürlükler, insan hakları, e itlik gibi birçok de er ile çevresel, sosyal, ekonomik ve politik ba lamda karma ık ve çözümü oldukça zor konular bulunmaktadır. Örne in; fakirlik, insan sa lı ı, iklim de i ikli i, kuraklık, toplumsal adalet gibi... Bu konular oldukça karma ıktır ve uzun soluklu çözümleri gerektirir (UNESCO, 2012). Bu nedenle Birle mi Milletler sürdürülebilir kalkınmanın e itimle ili kilendirilmesini talep etmi ve “Sürdürülebilir Kalkınma için E itim” (Education for Sustainable Development-ESD) vizyonunun her e itim programına yerle mesi için 2005-2014 yılları arasını “Sürdürülebilir Kalkınma için E itim On Yılı” olarak ilan etmi tir (UNESCO, 2005). Bu ba lamda son yıllarda UNESCO’nun uluslararası sanat e itimi derneklerini (InSEA, IDEA, ISME, WDA) birle tirerek kurdu u Dünya Sanatlar E itimi Birli i “Sürdürülebilir Kalkınma için Sanat E itimi” teması ba lamında biyolojik, sosyal ve kültürel çe itlili e duyarlılı ı artırma, toplumsal adalet, ekolojik ve çevresel farkındalı ı geli tirme konusunda sanat e itimi programlarının yapılandırılması gereklili ine i aret etmeye ba lamı tır.

Aslında 1970’lerden sonra sanat dünyasında sürdürülebilirli i destekleyen pek çok uygulama görölmektedir. Bafra ve Colombo’a (2016) göre sanattaki do a temsilleri bilhassa II. Dünya sava ı sonrasında dönü üme u ramı tır. Do anın sanattaki temsili de do aya dair toplumsal ve politik algılarla do rudan ba lantılı hale gelmi tir (Bafra ve Colombo, 2016). Günümüzde ça da sanatçıların önemli bir bölümünün sanat ve ekolojiyi ili kilendirme noktasında farklı yorumlara gitti i görölmektedir. Örne in; sosyal ekoloji, eko feminizm ve ekolojik restorasyon gibi temalar dünya ve çevreye dönük sorunların farklı ba lamlarda ele alındı ı yakla ımlardır (Neperud, 1997). Strankiewicz ve Krug (1997) pek çok sanatçının sağlıklı ya am biçimlerinin nasıl sürdürülebilece ini ke fetmek için sanatlarını kullandı ından bahsetmektedir. Örne in; Mel Chin 1990’da gerçekle tirmi oldu u “*Revival Field*” adlı bir çalı masında kimyasal atıklarla kirlenmi bir topra ı arındırarak yeniden ya amı ba latmayı hedeflemi tir. Andy Goldsworthy ise eserlerini do adan seçti i hassas, kısa ömürlü materyalleri yine do anın yok edebilece i biçimde do anın içinde düzenleyerek olu turmu tur (Hollis, 1997). Goldsworthy gibi pek çok ça da sanatçı do adaki sıra dı ı materyallerle çalı mayı tercih ederken, bazı sanatçıların atık materyalleri yeniden kullanarak izleyiciye yeni bir bakı açısı sundu u görölmektedir. Örne in; Tressa Prisbrey Kaliforniya Simi Vadisi’nde geri dönü üm materyalleri ile atık i elerden bir köy yaratmı tır. Sanatçı

köyün tüm yapılarında, kaldırımları da dahil olmak üzere geri dönüşüm malzemesi kullanılmı tır. 1956 ve 1981 yılları arasında gerçekle en bu uzun soluklu çalı mada hemen hemen 10 000 i e kullanılmı tır. Zamanla gerçek boyutlardaki " i e köy" halkın ilgisiyle geri dönüşüm müzesine dönüşü mü tür. Bazı ça da sanatçıların ise kültürel bir restorasyonla ilgilendi i görülmektedir. Eserlerinde halkı bilinçlendirecek ekilde metin ve simgeleri kullanmayı tercih etmi ler ya da performans gösterileri ile geni katılımlı aktivitelere yönelmi lerdir. Elbette sanatçı anlatımlarını burada pek çok örnekle çe itlendirmek mümkündür. Nitekim sanat dünyasındaki bu çe itlilik sürdürülebilir kalkınma için e itimle bütünle tirilebilir konumdadır. Çünkü UNESCO'nun kaliteli e itim vizyonunda çe itlilik; öğrenme ve dü ünme kapasitesini artıran bir unsur olarak nitelendirilmektedir.

UNESCO'nun (2012) e itimciler için hazırladı ı "Education for Sustainable Development" adlı rehber kitapta sürdürülebilirli in her disiplin tarafından ele alınabilece i ve disiplinler arası olarak da e itimde konumlandırılabilce i belirtilmektedir. Öğreneni temel alma, onun bilgi ve deneyimleri kabul etme ve onun farklı ihtiyaçları do rultusunda farklı öğrenme ve öğretme tekniklerini kullanma sosyal bir e itlik biçimi olarak sürdürülebilir kalkınma e itiminin temel unsurlarıdır. Ayrıca çocukların ve gençlerin yaratıcı ve daha iyi bir gelece i hayal edebilmeleri için tartışma, analiz, değerlendirme, sanat, drama ve oyundan yararlanılması talep edilmektedir.

UNESCO (2012) Sürdürülebilir Kalkınma E itimi üzerine e itimcilere öğretim etkinliklerinin yapılandırılmasında be önemli bile enle bir çerçeve planı sunmaktadır. Bunlar; bilgi, konu, beceri, bakı açısı ve de erler olarak ele alınmaktadır. Bu yapıda bilgi; insanların bir eyleri anlamaları için do a bilimleri, sosyal bilimler ve insan bilimlerinin temel bilgisini alması içindir. Konu; tarım, biyoçe itlilik, tüketim alışkanlıkları, iklim de i ikli i, taze su kaynaklarının korunması, toplumsal cinsiyet, topra ın kullanımı, toplumsal adalet gibi sürdürülebilir dünyaya hizmet edebilecek birçok konuyu içermektedir. Beceri; sürdürülebilir bir yaşam kurmak ve yaşamı sürdürülebilir kılmak çerçevesinde ele tirel dü ünme yeterlili i geli tirmek içindir. Burada özellikle di er insanların bakı açılarını anlamak için çoklu bakı açılarını kullanma, farkındalıktan bilgiye ve eyleme geçi , ba kaları ile i birli i yapabilme ve sanat ve çevreye duyarlılık gibi becerileri geli tirmek hedeflenmektedir. Bakı açısı; yerel sorunların küresel bağlamda anlaşılması ve yerel sorunların çözümü ile küresel sonuçlara ulaşmaya odaklanma ve bir yargıya varmadan önce farklı bakı açılarından dü ünme üzerine kurulur. De erler ise, ki sel de erler, toplumsal de erler ve dünya üzerindeki di er insanların de erleri olarak dünyadaki tüm yaşam ve çe itlili e saygı, mevcut ve gelecek nesiller

arasındaki e itlik, toplumsal cinsiyet e itli i ve ho görü kültürünü destekleyecek katılımcı, sürdürülebilir ve barı çıl yakla ımları ifade etmektedir.

Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma e itimi üzerine son 10 yılda kuramsal ve uygulama bazında ara tırmalar (Alkı , 2007; Öztürk Demirta , 2011; Kaya ve Tomal, 2011, Tanrıverdi, 2009; Teksöz, ahin ve Ertepinar, 2010) artmı tır. Yapılan bu ara tırmaların ise sosyal bilgiler, co rafya ve ö retmen e itiminde yo unla tı ı ve a ırlıklı olarak program incelemesi ya da sürdürülebilirli e ili kin farkındalık düzeyini belirlemeye yönelik oldu u görülmektedir. Dolayısıyla e itimcilere ve sanat e itimcilerine yol göstermek açısından sürdürülebilir kalkınma e itiminin uygulamaya dönük yakla ımlarına daha fazla odaklanması gerekti i ortadadır.

Bu ara tırmada sanat yoluyla çocukların kendilerini, toplumsal çevreyi ve do ayı ke fetmelerini sa lamaya dönük etkinliklerin sürdürülebilir kalkınma e itimi temelinde nasıl geli tirilebilece i ve geli tirilen etkinliklerin ö rencilere katkılarını belirlemek amaçlanmı tır. Bu amaç do rultusunda a a ıda yer alan sorulara yanıt aranmı tır.

1- Sürdürülebilir Kalkınma E itimi görsel sanatlar e itimi ö retim uygulamalarına nasıl dâhil edilebilir?

2- Sürdürülebilir kalkınma e itimi ba lamında hazırlanan sanat aktivitelerinin ö rencilere katkısı nelerdir?

Yöntem

Bu ara tırmada, UNESCO tarafından çerçevesi çizilen sürdürülebilir kalkınma e itiminin temel felsefesi ba lamında görsel sanatlar etkinlikleri tasarlanmasına ve hazırlanan etkinliklerin ö rencilere sa ladı ı katkılara odaklanılmı tır. Ara tırma, görsel sanatlar ö retmenlerine bir sanat dersini sürdürülebilirlik ba lamında nasıl yapılandırabilecekleri ve etkinlikleri nasıl tasarlayacaklarına ili kin bir kılavuz verilmek istenildi i için eylem ara tırmasıdır.

Ö retmen ara tırması olarak da adlandırılan “eylem ara tırması”, e itim örgütlerinde çalı anların kendi durumlarına özgü problemlerine çözüm üretmede veya kendilerini yenileyebilmeleri için kullanılan yöntemlerden birisidir (Beyhan, 2013). Bu ba lamda sürdürülebilir kalkınma e itiminden yola çıkarak sanat derslerine aktif ve anlamlı bir ö renmenin nasıl yaratılabilece i ve tasarlanan e itim etkinliklerinin ö rencilerin do ayı, toplumu ve kendilerini ke fetmede nasıl bir katkı sa layaca ına odaklanılmı tır.

Ara tırma bilim, sanat ve drama etkinliklerinden olu an, çocukların bilim ve sanat e itimi yoluyla kendilerini, toplumsal çevreyi ve do ayı ke fetmelerini sa layarak sürdürülebilir geli imi desteklemeyi amaçlayan bir proje kapsamında Denizli ilinde özel bir kurulu un E itim ve Kültür Vakfı bünyesinde gerçekleştirilmi ve desteklenmi tir. Proje 1 Milli E itim Müdürlü ü onayı ile ço unlukla düzenli geliri olmayan ya da askeri geçim düzeyinin altında ya ayan ailelerin ya adı ı bir bölgeden seçilen iki okuldan toplam 20 ö renci (12 Kız, 8 Erkek ö renci) ile yürütölmü tür. Katılımcı ö rencilerden 11'i ortaokul 5. Sınıf, 9'u ilkokul 4. sınıf ö rencisidir. Proje 2016 Mart ayı sonu itibariyle ba lamı , Nisan ve Mayıs ayında bilim ve sanat atölye çalışmaları ile yaratıcı drama etkinlikleri olarak gerçekleştirilmi tir. Ancak bu ara tırma, projenin sanat etkinlikleri ba lamında elde edilen veriler ile sınırlandırılmı tir. Projenin sanat etkinlikleri UNESCO tarafından çerçevesi çizilen sürdürülebilir kalkınma e itiminin temel felsefesi ba lamında tasarlanmı ; çocukların fiziki, kültürel ve do al çevreye duyarlılı ını artırmaya odaklanmı toplam 10 atölye etkinli inden olu mu tur.

Veri Toplama Süreci ve Araçları

Doküman ncelemesi: Bu ara tırma için öncelikle UNESCO tarafından e itimcilere rehber olması için hazırlanan “*Education for Sustainable Development Sourcebook*” kaynak kitap incelenmi tir. Kaynak kitapta çerçevesi çizilen sürdürülebilir kalkınma e itiminin üç sacaya ını olu turan çevre, toplum ve ekonomi ba lamında toplam 10 sanat etkinli i olu turulmu tur. Bu etkinliklerden sekizi atölye etkinli i, birisi Do a ve Çevre Vakfı (DOÇEV) ormanında, bir tanesi de özel kurulu a ait sanat galerisinde bir sanatçı ile söyle i ekinde planlanmı tir. Etkinliklerin her biri okul sonrası 90 dakikalık bir program kapsamında gerçekleştirilmi tir. Her etkinlik sonrası ö rencilere öz de erlendirme formu, etkinliklerin bitiminde ise ö rencilere tüm çalışma sürecini de erlendirdikleri süreç de erlendirme formu verilmi tir.

Öz de erlendirme formu: Proje süresince ö renci kazanımlarını belirleyebilmek ve etkili ö retim süreci planlayabilmek adına ö renci öz de erlendirme yazılarından yararlanılmı tir. Ö rencilere her günün sonunda o günkü etkinli e ili kin ö rendikleri, etkinlikler kapsamında duygu ve dü üncelerinin neler oldu u ve etkinliklerin ya amlarına neler kattı ını ya da kataca ını belirten yansıtıcı öz de erlendirme yazıları yazmaları istenmi tir. Böylece ö rencilerin sanat etkinliklerinden elde etti i kazanımlar onların yansıtıcı dü ünceleriyle ortaya çıkartılmı tir. Öz de erlendirme kapsamında ö rencilere rehberlik eden sorulardan

bazıları öyledir: “Bugün ö rendi iniz bilgilerden size göre en anlamlısı nedir?”, “Bugün ö rendi iniz bilgileri günlük ya antınızla nasıl ili kilendirebilirsiniz?”, “Bugün yapt ın sanat etkinli inin size katkısı neler oldu, size neler ö retti ini dü ünüyorsun?”

Süreç de erlendirme formu: Sanat programının ö rencilere katkılarını de erlendirmek için proje sonrası bir süreç de erlendirme anketi düzenlenmiştir. De erlendirme formu yarı yapılandırılmış ve açık uçlu sorular ile oluşturulmuş ve tüm etkinliklerin bitiminde uygulanmıştır. Süreç de erlendirme formunda yer alan sorulardan bazıları öyledir: “Çevremizi ve do ayı niçin korumalıyız?”, “Sanatsal ürünler yaparken çevremizden ve do adan nasıl yararlanabiliriz?”, “Sanat etkinliklerinde en çok neleri sevdiniz?”, “Sanatı do ayı ve çevreyi korumak için nasıl kullanabiliriz?”, “Ö renme ortamı sizin için nasıldı?”, “Sanat etkinliklerinin size sağlad ı faydalar nelerdir?”

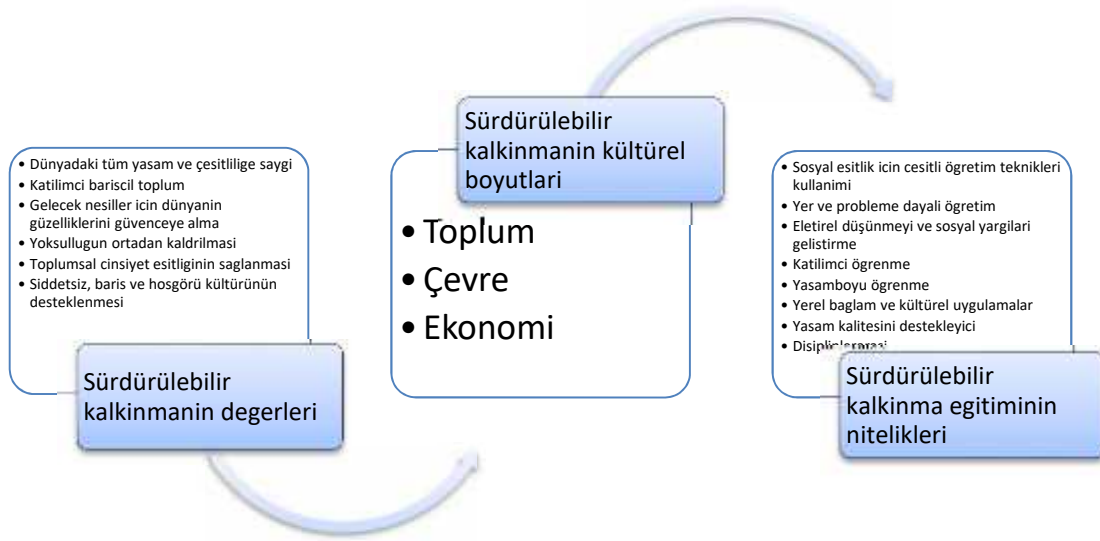
Verilerin Analizi

Ara tırmada öz de erlendirme ve süreç de erlendirme formu yoluyla elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi kullanıld ı ba lama ve metinlere göre anlamlı ve geçerli çıkarımlar yapmaya odaklanan bilimsel bir ara tırma yöntemidir (Krippendorff, 2004). Bu ba lamda veri analizine uygulama süreci esnasında ba lanmış ve elde edilen veriler çerçevesinde oluşturulan her etkinlik ara tırmanın amacı do rultusunda yeniden düzenlenmiştir. Ara tırma sonunda geçerli çıkarımlar yapabilmek için tüm veri seti farklı zaman aralıklarında tekrar tekrar okunmuştur. Bu okumalar esnasında olası kod ve kod kategorileri belirlenmiştir. Ardından veri setinin bir bölümünde belirlenen kodların i lerli i denenmiş ve elde edilen kodlar çerçevesinde kodlama güvenilirliğini sağlamak amacıyla doktora tez çalışmasını nitel veriyle yürütmüş olan bir alan uzmanından veriyi kodlanması istenmiştir. Sonrasında her iki kodlayıcı tarafından yapılan kodlamalar karşılaştırılarak kodlama güvenilirliği hesaplanmıştır. Miles ve Huberman’ın (1994, s.64) görüş birliği ve görüş ayrılığı formülüne göre yapılan hesaplama sonucunda puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı %80 çıkmıştır.

Bulgular

Ara tırmada “Sürdürülebilir Kalkınma E itimi” sanat e itimi ö retim uygulamalarına nasıl dâhil edilebilir? sorusu ba lamında ders içeriklerinin oluşturulabilmesi için UNESCO tarafından çerçevesi çizilen sürdürülebilir kalkınma e itiminin temel yapısı; 1) Sürdürülebilir gelişimin kültürel boyutları, 2) Sürdürülebilir gelişimin de erleri ve 3) Sürdürülebilir kalkınma

e itiminin temel nitelikleri olarak analiz edilmiştir. Ekil 1’de sürdürülebilir kalkınma e itiminin temel yapısı sunulmuştur.

Ekil 1. Sürdürülebilir kalkınma e itiminin temel yapısı

Ekil 1’deki şema doğrultusunda çocukların fiziki, kültürel ve doğal çevreye duyarlılığını artırmaya odaklı toplam 10 atölye etkinliği oluşturulmuştur. Ders içerikleri oluşturulurken eylem araştırması yöntemine uygun olarak, zaman zaman de işliklerin yapılabileceği esnek bir program hazırlamaya çalışılmıştır. Hazırlanan ders içeriğinde, öğrencilerin sürdürülebilirliğin ne olduğunu sanat yoluyla fark edebilmesi ve yapılandırabilmesine özen gösterilmiştir. Ders içerikleri sürdürülebilir kalkınma e itiminin ruhuna uygun olarak öğrencileri, problem çözme ve eleştirel düşünmeye cesaretlendirici, özgüvenlerini artıracak, iletişim becerilerini geliştirecek, derse aktif katılımlarını sağlayacak şekilde birlikli öğrenme süreçleriyle yapılandırılmıştır. Her bir ders süreci tartışma, uygulama ve değerlendirme amaçlarını kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan ders izlencesi Tablo 1’de sunulmuştur.

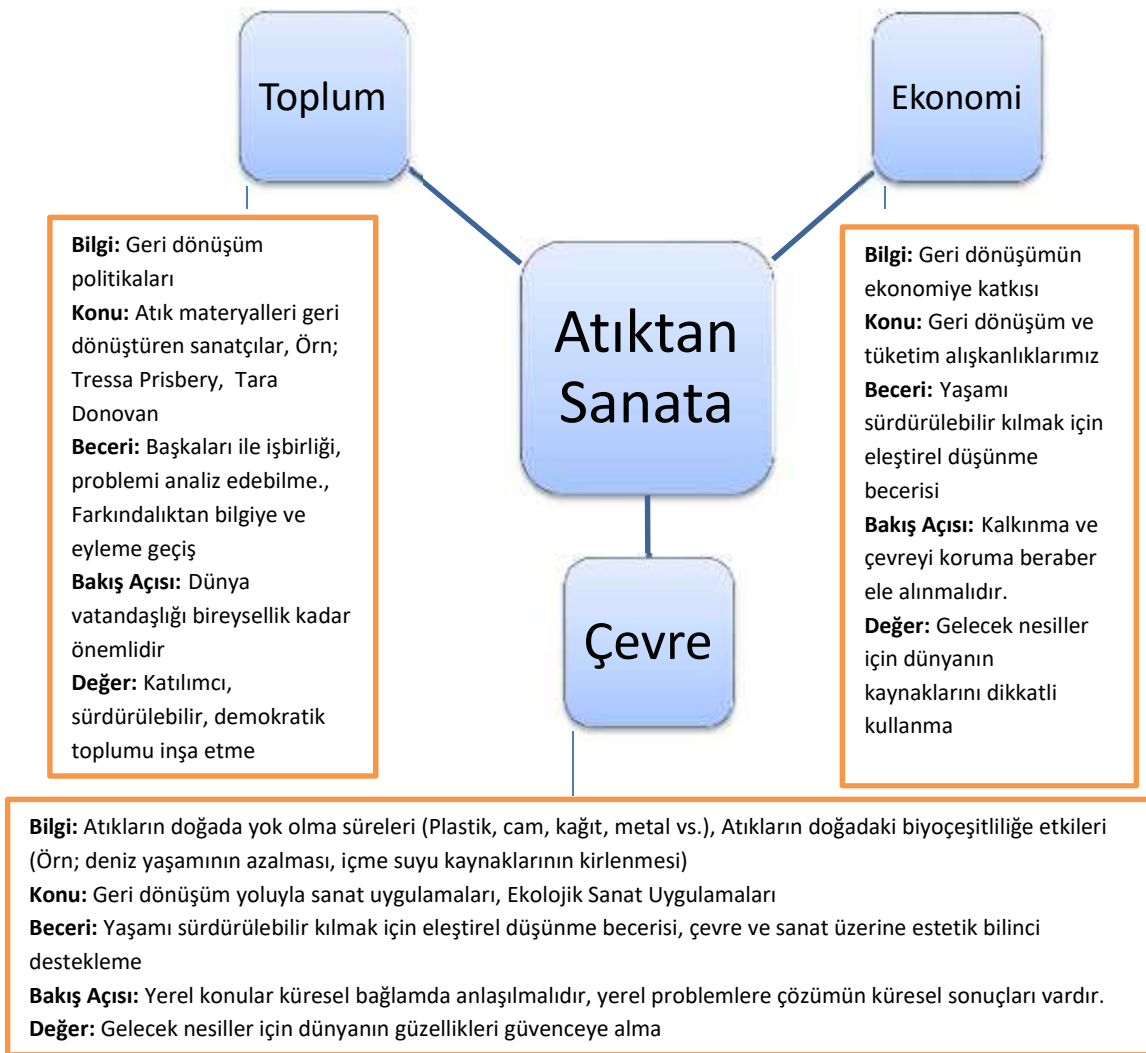
Tablo 1. *Ders izlencesi*

Hafta	Etkinlik	Materyaller	Sürdürülebilir Kalkınma E itimi temel de erleri	Konu
1.Hafta	Kendi kültürel de erlerini ke fet, ta a naklet	Do al ta lar Kültürel Motifler	Kültürel sürdürülebilirli i destekleme	Kültürel de erler
2.Hafta	Su ile sanat, köpük ile sanat	Geleneksel sanatlardan ebru, suyun üstünde resimler	Do al kaynakları koruma Nesiller arası e itlik	Dünyada suyun kullanımı
3.Hafta	Ben bastım olmu mu?	Atık materyaller	Çevreyi koruma ve onu iyile tirme	Biyoçe itlilik
4.Hafta	Arcimboldo ve yediklerimle otoportrem	Yenilebilir materyaller	Do adaki tüm ya am biçimlerine saygı	Topra ın kullanımı
5.Hafta	Dale Chihuly ile do anın çiçekleri	Isı ile biçimlendirilmi plastik atık materyaller	Do anın güzelliklerini güvenceye alma	Biyoçe itlilik
6.Hafta	Atıktan sanata	Plastik, cam, metal ve elektronik atıklar	Nesiller arası e itlik Çevreyi koruma ve onu iyile tirme	Geri dönü üm Tüketim alı kanlıkları
7.Hafta	Topra ı, suyu, bitkileri seviyorum: Onlarla yeni formlar yaratıyorum	Kil, su ve do al bitkiler	Do al kaynakları koruma Nesiller arası e itlik	klım de i ikli i Kuraklık
8.Hafta	Perspektifi yok et, komediyi ke fet	Dijital foto raf makinası ile do ada ke ifler	Ortakla a çalış ma Barı ve tolerans kültürünü destekleme	birli i
9.Hafta	Andy Goldsworhty ve do ada sanat, do ayla sanat	Ta , yaprak, dal gibi do al materyaller	Çevreyi koruma ve onu iyile tirme Do al kaynakları koruma	Do anın güzellikleri
10.Hafta	Bir sanatçıyla söyle i	Sanat eserleri	Kültürel sürdürülebilirli i destekleme	Kültürel de erler

Tablo 1’de görüldü ü gibi do a ve çevre üzerine kurulan her bir etkinlik aynı zamanda toplum ve ekonomi boyutları kapsamında sürdürülebilir kalkınma e itiminin altını çizdi i nesiller arası e itlik, kültürel sürdürülebilirli i destekleme, barı ve tolerans kültürünü destekleme, çevreyi koruma ve onu iyile tirme ve do al kaynakları koruma gibi konulara ba lanmı tır. Etkinliklerin genel amacı; engül’ün (2001) çevre e itiminin beklenen

i levlerinin sağlanması üzerine kurulmuştur. Bunlar: 1) Çevre hakkında bilgilendirme, 2) Çevre için duyarlılık yaratmak ve 3) Çevre için davranış değişikliği yaratmaktır.

Sürdürülebilirliği öğretme etkinliklerine bütüncül olarak bakılırken sürdürülebilir kalkınma e itiminin yapısını oluşturur; bilgi, konu, bakış açısı, beceri ve değer sürdürülebilirliğin üç temel yapı taşı olan toplum, ekonomi ve çevre bağlamında ele alınmıştır. Örneğin; Tablo 1’de 6. Hafta etkinliği olarak gösterilen “Atıktan Sanata” adlı etkinliğin yapılandırılması Ekil 2’de sunulan sistemsel yaklaşım temel alınmıştır.

ekil 2. Bir ders etkinliğinin sürdürülebilir kalkınma e itimi çerçevesinde yapılandırılması

Her etkinlik Ekil 2’de örnek olarak sunulan sürdürülebilir kalkınma e itim modeline göre yapılandırılmıştır. Öğretim süreci doğa, insan ve çevre bilimlerini kapsayacak şekilde disiplinler arası bilgiyle yapılandırılmıştır. Ayrıca doğayla etkileşimin artırılması sağlanmıştır.

tartı ma, sorun analizi, sanat eseri analizi, demostrasyon, i birlikli ö renme gibi ö retim teknikleri ile çe itlendirilmi tir.

Resim 1. Ö renci çalı ması

Resim 2. Ö renci çalı ması

Resim 3. Ö renci çalı ması

Resim 4. Ö renci çalı malarından bir düzenleme

Resim 5. Ö renci çalı ması

Resim 6. Ö renci çalı ması

Ara tırmada “Sürdürülebilir kalkınma e itimi ba lamında hazırlanan sanat aktivitelerinin ö rencilere katkısı nelerdir?” sorusu ders sürecinde ö rencilerin öz de erlendirme yazılarından ve süreç sonunda uygulanan yarı yapılandırılmış ve açık uçlu soruların yer aldığı de erlendirme formundan elde edilmiştir. Bulgular ö rencilerin ders süreci hakkında dü ünceleri ve sürdürülebilir kalkınma e itimi ba lamında hazırlanan sanat aktivitelerinin ö rencilere katkısı olarak iki tema altında sunulmu tur. Ö rencilerin ders süreci hakkındaki dü ünceleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ö rencilerin ders süreci hakkındaki dü ünceleri

Sanat etkinliklerinde en çok neleri sevdin? (Birden fazla seçenek i aretleyebilirsin)		
Özgür ifade ortamını	11	%55
Etkinliklerin merak uyandırmasını	13	%65
Do al çevreyle ve gerçek ya amla ba lantılar kurulmasını	16	%80
Arkada larımla gerçekle tirdi im ortak çalışmaları	11	%55
Okuldan daha farklı bir ö renme ortamı sunulmasını	12	%60
Ö retmenlerimle ve arkadaş larımla daha fazla etkile im fırsatını	11	%55
Gerçek bir sanatçıyla eserleri üzerinden konuşmayı	16	%80
Gelecek üzerine dü ünmeyi	14	%70
A aç dikerek do aya katkı sa lamayı	20	%10
Buradaki sanat çalış malarında ö rendikleriniz konusunda neler hissediyorsun?		
Çok ey ö rendi imi dü ünüyorum	18	%90
Biraz ö rendi imi dü ünüyorum	2	%10
Hiçbir ey ö renmedi imi dü ünüyorum	-	-
Di er	-	-
Ö renme ortamı senin için nasıldı? (Birden fazla seçenek i aretleyebilirsin)		
Zorlayıcı	-	-
Keyifli	15	%75
Merak uyandırıcı	17	%85
Yeni deneyimlerle ö retici	9	%45
Dü ündürücü	3	%15
birlikli-Ortak	14	%70
Okul derslerimi destekleyici	8	%40
Di er: Malzemeleri ortakla a kullanmak	3	%15
Proje etkinliklerinde hoş lanmadı m eylemler nelerdir?		
“Yok”	16	%80
“Her etkinlik sonrası form doldurmak”	3	%15
“Bazı etkinliklerin zor olmasından”	1	%5

Ara tırma bulgularına göre ö rencilerin hemen hemen tamamı do ayla etkile im, gerçek ya amla ba lantı ve gelece i dü ünme konusunda projeye kar ılı olumlu görüş bildirmişlerdir. Ö renciler proje sürecinde çok ey ö rendiklerini dü ünmektedir. Ö rencilerin projede en çok sevdiği eylemler: a aç dikerek do aya katkı sa lamak, bir sanatçıyla, do al çevreyle ve gerçek ya amla etkile ime girmektir. Ayrıca etkinliklerin merak uyandırıcı nitelikte olması, özgür ve okuldan daha farklı bir ö renme ortamı sunulması

ö rencilerin ho landı ı eylerdendir. Ö rencilerin büyük bir kısmı ö renme ortamını merak uyandırıcı ve keyifli olarak nitelendirmi tir. Ortak ve i birli i içinde çalı ma ö rencilerin ö renme ortamına ili kin tespitlerindendir.

Ö rencilerin görü lerine daha yakından bakıldı ında ise, sanat aktivitelerinin ö rencilere katkısı altı kod altında çözümlenmi tir. Bunlar; 1) Sanat yoluyla do ayla etkile im, 2) Çevre üzerine yeni fikir ve de erlerin geli imi, 3) Çevreyi sanat yoluyla koruma bilinci, 4) Gelecek nesillere dair farkındalık, 5) Çevresel bozulmaya dair farkındalık, 6) Sanatın farklı boyutlarını ve anlamlarını ke fetme'dir. Kod ve ö renci görü lerinden bir kısmı Tablo 3'de sunulmu tur.

Tablo 3. *Sürdürülebilir kalkınma e itimi ba lamında hazırlanan sanat aktivitelerinin ö rencilere katkısı*

Kodlar	Ö renci görü leri
Sanat yoluyla do ayla etkile im	<p>-Sanat do ayla bütünle meyi ö retti (5S-F)</p> <p>-Do al eylerle resim yapılabilece ini ö rendim (5S-I)</p> <p>-Do ada bulunan nesnelerden sanat yapılaca ını, bunların nasıl yapıldı ını ve nelerden sanat yapılabilece ini ö rendim. Çevre için çalı an sanatçılar ı ö rendim (4S-E)</p> <p>-Do adan ilham alarak, a açlardan, böceklerden, bütün do al malzemelerden. Böyle malzemelerden ilham alırsak insanlara do ayı sevdirebiliriz (4S-A)</p> <p>-Suyla sanat yapabiliriz, a aç dallarından sanat yapabiliriz. Camı eriterek çiçekler yapabiliriz, kullanılmı ı elerden bir köy olu turabiliriz (4S- M)</p> <p>-Do anın güzellikleri ile do adaki canlılar ile do anın içinde bulunan canlıları hayal ederek yeni eyler hayal edebiliriz. (5S- I)</p> <p>-Do adan ilham alabilece imi, hayal gücümü kullanarak çok güzel eyler tasarlayabilece imi ö rendim. (4S-F)</p> <p>-Bazen do ada kirli, pis dedi imiz eylerden ortaya güzel eyler çıkabilir (5S-H).</p> <p>-Sadece kâ it kalemle resim yapılmayaca ını, do adaki nesnelerle güzel eyler tasarlayabilece imi ö rendim (5S-R)</p>
Çevre üzerine yeni fikir ve de erlerin geli imi	<p>-Çevremizi sanatta oldu u gibi atıkları geri dönü türerek koruyabiliriz. Do aya zarar vermeyen malzemeler kullanarak koruyabiliriz (4S-E)</p> <p>-Çevremizdeki her eyin aslında gereksiz olmadı ını ö rendim (4S-A)</p> <p>-Çöplerin geri dönü üm olanlarını mutlaka ayırmalıyız (5S-H)</p> <p>-Oksijeni kaybetmemek için do ayı korumalıyız. Geri dönü türülebilir maddeleri geri dönü üme atmalıyız (4S-H)</p>
Çevreyi sanat yoluyla koruma bilinci	<p>-Do ayı korursak sanatı da koruruz. Çöpe atılmı cam ı elerden masal gibi köy yaratabiliriz (4S-F)</p> <p>-Do aya zarar vermeden, ona saygı duyarak, do anın düzenini bozmadan sanat yapabiliriz (5S-B)</p> <p>-Çöp diye attı ımız eylerden gerçekten de güzel eyler çıkabilece ini, do adaki sıradan malzeme ile sanat yapılabilece ini ö rendim (5S-B)</p> <p>-Atıkların çöp olmadı ını onlarla aheserler yaratılabilece ini ö rendim(4S-F)</p> <p>-Sanat yoluyla insanların do anın güzelliklerine dikkatini çekebiliriz (4S- B)</p>
Gelecek nesillere dair	<p>-Çevremiz ve do a bizim ya am kayna ımızdır. Onu koruyamazsak ne kendimize ne de gelecek nesillere iyilik yapmı oluruz (4S-E)</p> <p>-Gelecek nesillere do a bırakmak için (4S-A)</p>

farkındalık	-Do ayı gelecekte ya ayacaklar için korumalıyız (4S-D) -Gelece i güzelle tirmek için do ayı korumalıyız (5S-M)
Çevresel bozulmaya dair farkındalık	-Çevremizi korumazsak, bizim sa lı ımız bozulabilir (4S-F) -Çevremizi korumazsak hayvanlara zarar vermi oluruz, hayvanların ya amasını engelleriz, kendi sa lı ımızı tehlikeye atar hasta oluruz (4S- C) -Çöpleri de erlendirirsek dünya için daha güzel eyler yapabiliriz(4S- F) -Dünyamızdaki çöpler tekrar kullanılmazsa dünyamızın bir çöp ülkesi olaca ını(4S-B)
Sanatın farklı boyutlarını ve anlamlarını ke fetme	-Sanat her eyden yararlanıyor. Ta , toprak, su, ate , hava (4S-S) -Sanat yapmak için do al güzelliklerden yararlanabiliriz. Do al döngüden (4S-F) -Çöpleri sanatla güzelle tirebiliriz (4S- C) -Geri dönü üm yaparak, yerlere çöp atmayaarak sanat yapabiliriz. (4S-S) -Okulda hep boyayla sanat etkinlikleri yapıyordum. Burada do adan, çöplerden de sanat yapılabilece ini ö rendim (4S-H) -Ben burada unları ö rendim. Atıkların sanat olabilece ini, do adaki varlıklardan sanat yapılabilece ini, çirkinliklerin güzelle tirilebilece ini (5S- I) -Bazı sanatçılar do adan ilham alır. Do adaki bazı atıkları toplarlar. Ona katkı sa larlar (4S-H) -Her eyle bir sürü güzel ey yapılabilir (4S- B) -Sanatın tek bir eyle kısıtlanamayaca ını ve sanat sayesinde ortaya çıkan güzellikleri(5S- C) -Farklı eylerden ortaya farklı eyler çıktı ını sevmedi imiz pis dedi imiz eylerden bile sanat yapılabilece ini ö rendim(4S- B) -Her eyden, her malzemeden sanat yapılabilece ini gördüm (5S- C) -Atıklardan, yiyeceklerden bile sanat yapılabilece ini ö rendim(5S- H) -Meyvelerin sadece yenilmedi in farklı biçimlerde de kullanılabilece ini ö rendim -Ta ın farklı bir i e de yarayabilece ini gördüm(5S- H) -stedikten sonra her eyle sanat yapılabilir(4S- H) -Eritilerek ekil verilmi plastik bardaklara ki ilik kazandırırken çiçekleri yakından inceledim (4S- C) -Bazı sanatçıların isimlerini, sanat yapma tekniklerini neler ile sanat yapılabilece ini (4S- M) -Serami in MÖ. bulundu unu, insano lunun serami i toprak ve suyu karı tırarak olu turdu unu (4S-E) -Kilim motiflerinin her birinin anlamının olabilece ini (4S- C) -Hava, su, toprak, cam gibi maddelerle nasıl sanat yaratılabilece ini ö rendim(5S-M) -Bugünkü sanatçının do a, do adaki canlılar, su, göl gibi yerlerden nasıl ilham aldı ını ö rendim (5S-Ü) -Seramik atalarımız zamanında çok önemliymi onu ekillendirmek için hayvanları ve bitkileri inceleme ler (5S-B)

Tablo 3'te ö renci ifadelerinde görüldü ü gibi, do ayı izleme, ondan ilham alma, sanat materyali olarak yararlanma ve onu güzelle tirmeye dönük dü ünceler sürdürülebilir kalkınma e itimi destekli sanat uygulamalarının do ayla etkile imi ve uyumu arttırdı ı ekinde görülebilir. Ayrıca ö rencilerin geri dönü üm, tüketimde do aya zarar vermeyen malzeme tercihi, do adaki her eyin önemini anlamaya dair ifadeleri çevre üzerine yeni fikir ve de erlerin geli imine hizmet eden kazanımlardır. Ö rencilerin çevrenin sanat yoluyla korunabilece ine ili kin fikirleri vardır. Dünyadaki çöplerin artmasına ba lı olarak insan ve

canlı salla nın bozulmasına dair endiler çevresel bozulmaya farkındalı ı getirdi i gibi gelecek nesiller için do ayı korumaya dair fikirlerin geli imine neden olmu tur.

Sürdürülebilir kalkınma destekli sanat uygulamaları ö rencilerin sanatın farklı boyutlarını ve anlamlarını ke fetmelerine yardım etti i görölmektedir. Sanattaki malzeme çe itlili i, farklı materyallerin farklı sonuçlar olu turması, sanatın sınırsızlı ı, sanatçıların geri dönü üme katkısı, çirkinliklerin sanat yoluyla güzelle tirilebilece i ve sanatçıya do anın nasıl ilham verdi i üzerine geli en fikirler ö rencilerin ifadelerinde yer almaktadır. Bu ifadeler ara tırmanın ö rencilere bili sel, duyu sal ve sosyal ba lamda ekolojiyi koruma sorumlulu una katkı sa lama potansiyelinin yüksek oldu u gösterir niteliktedir.

Sonuç ve Tartı ma

Örgün ve yaygın e itim kurumlarında bireylere e itim yoluyla kazandırılacak bilgi ve beceriler sürdürülebilir toplumlar için kilit rol oynamaktadır (Lenz, 2013). UNESCO programlarında bir toplumun varlı nın sürdürülebilir bir çevre olmadan salla namayaca ı ifade edilmektedir. Bu nedenle son yıllarda çevre e itimi sürdürülebilir kalkınmanın gerçekte eabilmesi açısından üzerinde çalış ılan önemli konulardan biri haline gelmi , “çevre için e itim”, “ekoloji pedagojisi”, “ekolojik ö renme” ve “do a deneyimi” gibi çe itli kavramsal yapılarla alan yazında farklı biçimlerde adlandırılmı tır. Ancak son yıllarda toplum, ekonomi ve çevre üçlemesi altında daha kapsayıcı ve bütüncül bir zeminde ele alınarak “sürdürülebilir kalkınma için e itim” olarak kabul görmü tür. Bu ba lamda e itim programlarının sürdürülebilir bakı açısına göre ça ın gereksinimlerine de uygun olarak yeniden yapılandırılması gündeme gelmeye ba lamı tır. Nitekim Avrupa Birli i’ne ba lı ö lkelerin sanat ve kültür e itiminin incelendi i Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (2009) raporunda “Çevresel farkındalık ve sürdürülebilirlik” kavramlarının 20 ö lkenin sanat ö retim programının amaçlarına girdi i görölmektedir. Ara tırma kapsamında 35 Avrupa ö lkesinden 20’sinde “fiziki çevrenin de erini bilme”, “sanat malzemelerinin kayna ını anlama” ve “ekolojiyi koruma sorumlulu u” nun programların temel amaçlarında detaylandırıldı ı tespit edilmi tir. Ö lkemizde özellikle nüfus artı ı ile birlikte görülen sanayile me, salla ksız kentle me ve hızlı ekonomik geli me ba ta hava, su ve toprak kirlili i olmak üzere erozyon, tarım ve orman arazilerinin kaybı gibi çevre sorunlarına neden olmu tur. Su fakiri ö lkeler arasında yerini alan Türkiye sadece ‘büyümeye’ odaklı plansız yatırımlar ile son 50 yılda sulak, tarım ve orman arazilerinin büyük ço unlu unu kaybetmi tir (Mamur ve Köksal, 2016). Bu çevre sorunları ise giderek do al ya amın bozulmasına neden

olmaktadır. Dolayısıyla sürdürülebilir bakı açısının Avrupa ülkelerinin pek ço unun sanat programında yer aldı ı gibi Türkiye’de de sanat ö retim programlarında daha fazla yer verilmesi gerekti i dü ünülmektedir.

Bu ara tırmada sürdürülebilir kalkınmanın sürdürülebilir bir çevre olmadan sa lanamayaca ı dü ününcesiyle ö retim programı a ırlıklı olarak çevre ve do a ba lamında yapılandırılmı tır. Ö rencileri ba lamsal ve sezgisel dü ünmeye yöneltmek için do a ve çevre temelli sanatçı çalı maları, üretimde do al ve atık malzeme tercihi ve do ada çe itli uygulama çalı maları nesiller arası e itlik, geri dönü üm politikaları, suyun ve topra ın kullanımı, tüketim alı kanlıkları gibi konularla ili kilendirilmı tır. Böylelikle çevreye dönük gerekli bili , duyu ve davranı de i ikli inin sa lanması amaçlanmı tır. Ara tırma bulgularına göre proje çerçevesinde gerçekte en sanat etkinliklerinin; do ayı tanıma ve önemini anlama, do aya ve çevreye sanatın getirdi i güzellikleri fark etme, sanattaki çe itlili i ke fetme noktasında katkı sa ladı ı tespit edildi i gibi onu düzeltmeye dönük isteklili e neden oldu u görülmü tür. Ö renciler her eyden sanat yoluyla güzel eyler yaratılabilece ine dair fikirler geli tirmi ler, gelecek nesillerle empati kurabilme ve çevre sorunlarını çok yönlü algılama ve gelecek üzerine daha iyi bir ya am dü ünmeye dair tutumlar göstermi lerdir. Buradan hareketle sanat e itimine yönelik u öneriler getirilebilir:

- Sürdürülebilir kalkınma e itimi herhangi bir disiplinin tek ba ına sahiplenebilece i bir yakla ım de ildir. Sosyal bilimlerden, fen bilimlerine ve sanata kadar her disiplin kendi perspektifinden sürdürülebilir bakı açısını ö rencilere kazandırabilir.

- Ö rencilerin ya adıkları bölgeyle ilgili farkındalı ını artırmak, disiplinler arası çalı mayı gerektirmektedir.

- Ö rencilerin do a sevgisi kazandırma ve çevreye kar ı farkındalıklarını artırmak için do ada uygulamalı sanat faaliyetleri büyük önem ta ımaktadır.

- Sanat ö retim programlarında toplumsal, kültürel ve ekolojik restorasyonla ilgili çalı an sanatçıların çalı ma prensipleri ve sanat üretimlerinden yararlanılabilir.

- Ö rencileri do al çevrenin yanında kültürel çevrenin sanatçıları ve eserleri ile kar ıla tırma kültürel sürdürülebilirlik açısından önemlidir.

- Sürdürülebilir kalkınma e itiminin konu alanlarından olan “sosyal adalet”, “sosyal yargılar”, sürdürülebilir demokratik toplum”, “toplumsal cinsiyet e itli i” gibi toplumsal konular ile “tüketim alı kanlıkları” gibi ekonomiyle ili kilendirilebilecek konular sanat e itiminde görsel kültür kuramı perspektifinde irdelenebilir.

Kaynaklar

- Alk ı , S. (2007). Co ğrafya e ğitiminde yükselen bir paradigma: Sürdürülebilir bir dünya. *Marmara Co ğrafya Dergisi*, 15(55-64).
- Bafra, Ç. ve Colombo, P. (2016). Yok olmadan. C. Kantarcı (Ed.) *Yok olmadan do ğa ve sürdürülebilirlik üzerine bir sergi* (ss. 15-26) içinde, stanbul: stanbul Modern.
- Beyhan, A. (2013). E ğitim örgütlerinde eylem ara ğtırması. *Bilgisayar ve E ğitim Ara ğtırmaları Dergisi*, 1(2)65-89.
- Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, (2009). *Avrupa'da okullarda sanat ve kültür e ğitimi*. <http://www.eurydice.org>, adresinden 27.08.2016 tarihinde elde edilmi ğtir.
- Heinberg, R. (2016). Neden sürdürülebilirlik?, C. Kantarcı (Ed.) *Yok olmadan do ğa ve sürdürülebilirlik üzerine bir sergi* (ss. 27-36) içinde, stanbul: stanbul Modern.
- Hollis, C. L.(1997). On developing an art and ecology curriculum. *Art Education*, 50 (6), 21-24.
- Kaya, M. F. ve Tomal, N. (2011). Sosyal bilgiler dersi ö ğretim programının sürdürülebilir kalkınma e ğitimi açısından incelenmesi. *E ğitim Bilimleri Ara ğtırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 1(2), 49-65.
- Krippendorff, K. (2004). The content analysis reader. K. Krippendorff and M.A. Bock (Eds.), *In Testing there liability of content analysis data: What is involved a why* (pp. 350-358), Los Angeles, CA: Sage Publications.
- Lenz, C. (2013). Sürdürülebilir demokratik toplumlar için e ğitimin kilit rolü. Çev.: Mine Gözübüyük Tamer, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 103-110.
- Mamur, N.ve Köksal N. (2016). Görsel sanatlar ö ğretim programının sürdürülebilir kalkınma e ğitimi ba ğlamında incelenmesi. *Bartın Üniversitesi E ğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3)732-747.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage Publications, Thousand Oaks, CA
- Neperud, R. W. (1997). Art, ecology ve art education: Practices and linkages. *Art Education*, 50(6), 14-20.

Öztürk Demirta ğ, Ç. (2011). Co ğrafya dersi ö ğretim programında sürdürülebilir kalkınma.

Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8(2), 595-615.

Özdemir, O. (2007). Yeni bir çevre e ğitimi perspektifi: Sürdürülebilir geli ğme amaçlı e ğitim.

E ğitim ve Bilim, 32(145), 23-39.

Strankiewicz, M. A. ve Krug, D. H. (1997). Art and ecology. *Art Education*. 50 (6), 4-5.

engül, M. (2001). Bir çevre yönetimi aracı olarak çevre için e ğitim. *Amma ğdaresi Dergisi*,

34(4), 137-155, Ankara.

Tanrıverdi, B. (2009). Sürdürülebilir çevre e ğitimi açısından ilkö ğretim programlarının

de ğerlendirilmesi. *E ğitim ve Bilim*, 34(151), 89-103.

Teksöz, G., ahin, E. ve Ertepinar, E. (2010). Çevre okuryazarlı ğı, ö ğretmen adayları ve

sürdürülebilir bir gelecek. *Hacettepe Üniversitesi E ğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 307-320.

The United Nations Economic Commission for Europe, (2009). *The UNECE strategy for education for sustainable development*, United Nations: New York and Geneva.

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/798ece5.pdf> adresinden 18.06.2016 tarihinde elde edilmi ğtir.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, (2005). *United Nations decade of education for sustainable development (2005-2014): International implementation scheme*, Paris: UNESCO.

https://www.bibb.de/dokumente/pdf/a33_unesco_international_implementation_scheme.pdf adresinden 18.06.2016 tarihinde elde edilmi ğtir.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, (2012). *Education for sustainable development*, Paris: United Nations Educational Scientific and Cultural

Organization, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/926unesco9.pdf> adresinden 18.06.2016 tarihinde elde edilmi ğtir.

Extended Abstract

The scope of environmental problems that threaten health in the world is increasing day by day. The fact that humans have done irreversible damage on environment has brought many problems. For example natural resources have been consumed, glaciers have been melting, drinking water resources have been polluted, the sea levels have risen, there have been problems in the ecosystem and new diseases have occurred. Precautions against this damage recognized after the second half of the 20th century, were only discussed after 1970s in a multidimensional way. Learning to live within nature through a sustainable way within the frame of environment, society and economy has been emphasized more as a cultural responsibility and therefore, the need for main area practices of sustainability in education has increased. Art and art education have started to focus on sustainability in terms of how to deal with the changing world and how they can contribute to it. Because, art education is in a location where it can raise the awareness of environmental corruption as it is the touch point between nature and social life. In this context, World Arts Education Union founded by UNESCO by uniting international art education associations (InSEA, IDEA, ISME, WDA) pointed out that art education programs should be structured in terms of increasing awareness of biological, social and cultural variety, improving social justice, ecological and environmental awareness within the context of “Art Education for Sustainable Development”.

In this study, activities that aim children to discover themselves, social environment and environment through art were developed based upon sustainability and it was aimed to figure out the effects of these activities on children. The research is an action research that can provide a guide to visual arts teachers about how to build an art course and how to design art activities in the context of sustainability. There were 20 students between the ages of 10-11 in the study. 11 of the participants were 4th grade students and 9 of them were 5th grade students. Research data were collected by self-assessment essays written by students and process evaluation forms filled by the students after each activity and analyzed by content analysis.

Research findings showed that sustainable development based art activities, increased the understanding of the interactions between art and science, art and nature, recycling waste materials in a new and aesthetic way; and environmental deterioration awareness. The research findings showed that sustainable development-based arts activities raise awareness regarding environmental degradation, understanding of interaction between art and science, art and nature, re-evaluation of waste materials in an aesthetic way. In the research, the teaching program was structured largely in the context of environment and nature, with the

idea that sustainable development cannot be achieved without sustainable environment. Art works based on nature and environment were associated with topics such as the choice of natural and waste materials in production and various art activities in nature, the equality between generations, recycling policies, the use of water and soil, consumption habits to encourage students to think contextually and intuitively. Thus, it was aimed to provide the change of cognition, perception and behavior concerning the environment. According to research findings, it was found that the art activities taking place in the framework of the project contribute to the point of recognizing nature and understanding its importance, realizing the beauties brought by nature to the environment, discovering the diversity in nature as well as the willingness to correct it. Students developed new ideas about art and showed attitudes on developing empathy with future generations and perceiving environmental problems in a multifaceted way and thinking about a better life in the future.

Increasing students' awareness related the region they live in requires interdisciplinary works. Sustainable development education is not an approach that any discipline can take on its own. Every discipline, from social sciences to physical sciences and art, can gain students a sustainable perspective. Furthermore, it is important to bring together with the artists of the cultural environment and their artworks beside the natural environment in terms of cultural sustainability. Practical arts activities in nature are important to gain students love of nature and increase their awareness towards the environment. Social issues such as "social justice", "social judiciary", "sustainable democratic society", "gender equality" and issues that can be associated with the economy such as "consumption habits", which are the subject areas of sustainable development education, can be examined in the perspective of visual culture theory in art education.